

Yeter Kurt¹, Kadriye Özkol Kılınç², Hawa Öztürk³

DOI: 10.17942/sted.1661919

Geliş/Received: 20.03.2025

Kabul/Accepted: 01.06.2026

Özet

Amaç: Uygulamaya dayalı bir meslek olan hemşirelikte, klinik uygulamalarda gerçekleşen öğrenme süreci eğitimin ayrılmaz ve kritik bir bileşenini oluşturmaktadır. Öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının olumlu olması, onların gelişimine de olumlu etki etmektedir. Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel nitelikte bu araştırma, bir üniversitenin hemşirelik bölümünde öğrenim gören 558 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, bilgi formu ve Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği ile elde edilmiş; sayı, yüzde, ortalama, ANOVA, t testi, korelasyon ve regresyon testleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Öğrencilerin akademik not ortalaması $3,0 \pm 0,5$ olup %78,3'ü kız ve %75,8'i hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olduğunu bildirmiştir. Öğrencilerin hemşirelik öğrencileri için klinik uygulamalara yönelik tutum ölçeği toplam puan ortalaması $104,57 \pm 16,83$ 'dür. Kız cinsiyetinde ve hemşirelik bölümünü okumaktan memnun olan öğrencilerin hemşirelik öğrencileri için klinik uygulamalara yönelik tutum ölçeği ve alt boyut puan ortalamalarının diğerlerinin puan ortalamalarından anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Ayrıca öğrencilerin akademik not ortalamaları ile hemşirelik öğrencileri için klinik uygulamalara yönelik tutum ölçeği ve alt boyut puan ortalamaları arasında pozitif yönde zayıf düzeyde korelasyon olduğu bulunmuştur ($p < 0,05$). Regresyon analizinde ise öğrencilerin klinik uygulamaya yönelik tutumlarını hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olma ($\beta = 0,375$), akademik not ortalaması ($\beta = 0,218$) ve kız öğrenci olma ($\beta = 0,202$) pozitif yönde anlamlı şekilde etkilemiştir ($R^2 = 0,307$; $F = 81,959$; $p < 0,01$).

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumları olumludur. Not ortalaması yüksek, hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olan ve kız öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumları daha olumludur.

Anahtar Sözcükler: hemşirelik eğitimi; hemşirelik öğrencisi; klinik stajyerlik

Abstract

Aim: In nursing, which is a practice-based profession, the learning process that occurs within clinical practice constitutes an integral and critical component of education. Positive attitudes of students towards clinical practice have a positive effect on their development. In this study aimed to evaluate nursing students' attitudes towards clinical practices.

Methods: This descriptive and cross-sectional study was conducted with 558 students enrolled in the nursing department of a university's. Data were collected using the information form and the Attitudes Towards Clinical Practice Scale for Nursing Students and analyzed using frequency, percentages, means, ANOVA, t-test, correlation, and regression test.

Results: The students' average academic grade was 3.0 ± 0.5 , 78.3% were female, with 75.8% reported satisfied with study in the nursing department. The mean total score on the Attitudes Towards Clinical Practice Scale for Nursing Students was 104.57 ± 16.83 . It was found that female students and those who were satisfied with studying in the nursing department had significantly higher mean scores on the Attitude Scale toward Clinical Practice for Nursing Students and its sub-dimensions compared to the mean scores of others ($p < 0.05$). Additionally, a weak positive correlation was found between the students' average academic grade and their mean scores on the Attitude Scale toward Clinical Practice for Nursing Students and its sub-dimensions ($p < 0.05$). In the regression analysis, students' attitudes towards clinical practice were significantly and positively influenced by their satisfaction with studying in the nursing department ($\beta = 0.375$), average academic grade ($\beta = 0.218$), and being a female student ($\beta = 0.202$) ($R^2 = 0.307$; $F = 81.959$; $p < 0.01$).

Conclusion: Nursing students' attitudes towards clinical practice were positive. Students with high average academic grade, those satisfied with study in the nursing department, and female students had more positive attitudes towards clinical practice.

Keywords: clinical clerkship; nursing education; nursing student

¹ Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü (Orcid no: 0000-0002-3673-1417)

² Dr. Öğr. Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü (Orcid no: 0000-0003-4227-7422)

³ Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü (Orcid no: 0000-0001-8515-6263)

Giriş

Klinik uygulama, hemşirelik eğitiminin temel bir bileşenidir. Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulama deneyimleri, öğrencilere önemli beceriler öğrenme fırsatı sağlayarak (1), memnuniyetlerini (2) ve gelecekteki kariyer seçimlerini etkilemektedir (3). Öğrencilerin klinik uygulamaya ilişkin tutumu ise klinik ortam, klinik eğitmenlerin ve personellerin olumlu tutumları ile eğitmen ve klinik personel desteği gibi çeşitli etmenler tarafından etkilenebilmektedir (4). Öğrencilerin klinik uygulama sürecindeki deneyimleri, mesleki yeterlilik algılarını şekillendirerek kişisel ve mesleki kimlik gelişimlerini kalıcı şekilde etkileme gücüne sahiptir (5). Bu anlamda klinik uygulamaya yönelik olumlu tutumlar, etkili klinik öğrenmeyi artırırken olumsuz tutumlar ise temel klinik becerilerin kazanılmasını engellemektedir (6). Aragaw ve arkadaşlarının (2019) çalışmasında klinik personel ile iyi iletişim kuran, klinik uygulamaya iyi hazırlanan, iyi donanımlı bir hastanede uygulama yapan ve klinik ortamda sıklıkla klinik süpervizörler eşliğinde bulunan öğrencilerin klinik uygulamaya karşı olumlu bir tutum sergiledikleri görülmüştür (7). Bu nedenle, klinik uygulama hemşirelik eğitimlerinin kalitesini iyileştirmek için dikkate değerdir (6).

Hemşirelik eğitiminin klinik bileşeni, hemşirelik öğrencilerinin öğrenimlerini teorik bir bağlamdan gerçek dünya pratiğine aktarabilecekleri temel bir alan sağlar (8). Ancak klinik öğrenmenin hem öğrenci hemşireler hem de öğretim elemanları için zorluklar oluşturduğu açıktır. Zorluklar hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde ortaktır. Yapılan çalışmalarda da klinik uygulamaya başlamadan önce hemşirelik öğrencilerinin kaygılarının normalden yüksek olduğu (9, 10) ve staj öncesi stresin staj sonrası anksiyete ile anlamlı biçimde ilişkili olduğu (11) görülmektedir. Vo ve arkadaşlarının (2014) metaanaliz çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin büyük kısmı orta düzey stres ve hafif-orta düzey anksiyete yaşadığı; 3 ve 4. sınıfta stres seviyelerinin 1 ve 2. sınıfa göre daha yüksek (%29'a %15,1) olduğu bildirilmiştir (12). Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri süresince stres ve kaygı yaşamaları, akademik başarılarını, mesleğe uyumlarını, sağlıklarını, profesyonel kimlik gelişimlerini ve klinik uygulamalara ilişkin tutumlarını olumsuz etkileyebilmektedir (13). Klinik öğrenme ortamındaki sorunların

belirlenmesi ve mesleki risk algılarının saptanması, hemşirelik öğrencilerinin uygulama ortamında olumlu sonuçlar elde etmelerini sağlayacaktır (14). Bu nedenle, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamaya yönelik tutumlarını ve mesleki risk algılarını belirlemek önemlidir. Ayrıca değişen sağlık bakım sistemleri, artan hasta sayısının yarattığı karmaşıklık, teknoloji entegrasyonu ve klinik eğitim süreçlerindeki dönüşüm, öğrencilerin klinik deneyimlerini ve bu deneyimlere yönelik tutumlarını yeniden değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının güncel eğitim ve uygulama koşulları çerçevesinde incelenmesi; klinik öğrenme ortamlarının iyileştirilmesi, öğrenci destek mekanizmalarının güçlendirilmesi ve mesleki gelişimin daha etkin şekilde desteklenmesi açısından önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, bu çalışma hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla planlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Türü

Araştırma hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik tutumları ve bu tutumlarını etkileyen unsurları inceleyen ve 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar dönemi içinde gerçekleştirilen tanımlayıcı kesitsel bir çalışmadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye'de Karadeniz Bölgesi içerisinde bulunan bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümünde okuyan 786 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimi yapılmamış, evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılarak toplam 558 (%71,0) öğrenciyle gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Veriler, hemşirelik öğrencilerin demografik özelliklerini saptamaya ilişkin bilgi formu ve klinik uygulamalara yönelik tutumlarını belirlemeye ilişkin olan 'Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği' ile elde edilmiştir.

Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından oluşturulan form, öğrencilerin yaşı, cinsiyeti, sınıfı, akademik not ortalaması, çalışma durumu ve hemşirelik bölümünde okumaktan memnuniyet durumuna ilişkin 6 soru yer almaktadır.

Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum Ölçeği (HÖKUYT Ölçeği): 2022 yılında Akdeniz Uysal ve Yeşil Bayülgen tarafından hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 26 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri "Kesinlikle katılmıyorum (1 puan) ve Tamamen Katılıyorum (5 puan)" şeklinde puanlanan 5'li Likert tipindedir. Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Madde 1-8 Klinik Uygulamalara Yönelik İnanç ve Beklenti, madde 13-18, 23 Klinik Uygulamalara Yönelik Olumlu (pozitif) Yaklaşım, madde 9-12, 22, 24, 25 Klinik Uygulamalara Yönelik Olumsuz (negatif) Yaklaşım ve madde 19-21, 26 ise Kişisel Gelişim alt boyutunda yer almaktadır. Ölçekte 9-12, 22, 24, 25. maddeler ters kodlanmakta ve ölçekten en düşük 26, en yüksek 130 puan alınmaktadır. Ölçekten alınan toplam puanın artması öğrencilerin klinik uygulamaya yönelik olumlu tutum sergilediğine işaret etmektedir. Ölçeğin bütününe yönelik Cronbach Alfa değeri 0,93'tür (15). Yürütülen araştırmada ise Cronbach Alpha 0,94 olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için fakülte dekanlığından 16.01.2023 tarihinde yazılı kurum izni alınmıştır. Ayrıca bir üniversitenin etik kurulundan etik olarak uygun olduğuna dair E-13562490-199-350591 sayılı Etik Kurul Onayı 08.03.2023 tarihinde alınmıştır. Ayrıca çalışmaya katılımda öğrencilerin gönüllü onamları sözlü olarak alınmıştır. Ölçek izni de 10.01.2023 tarihinde e-posta yolu ile sağlanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Kurum ve Etik Kurul izni alındıktan sonra, öğrenci sayısının biraz fazlası olacak şekilde bilgi formu ve ölçek çoğaltılmıştır. Daha sonra araştırmanın konusu ve önemi hakkında öğrenciler araştırmacılar tarafından bilgilendirilmiştir. Sonrasında bilgi formu ve ölçek araştırmacılar tarafından elden öğrencilere dağıtılmış ve gerektiğinde açıklama yapılarak aynı zaman dilimi içinde 1 Mayıs-23 Haziran 2023 tarihleri arasında toplanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Öğrencilerin tanımlayıcı özellikleri için frekans ve yüzde analizleri, ölçek için ise ortalama ve standart sapma istatistikleri kullanılmıştır. Araştırmada değişkenlerinin normal dağılıp

dağılmadığını saptamak için Kurtosis (Basıklık) ve Skewness (Çarpıklık) değerleri incelenmiş ve değişkenlerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin tanımlayıcı özelliklerine göre ölçek düzeyindeki farklılaşmaların değerlendirilmesinde t-testi, Anova ve Pearson korelasyon analizlerinden faydalanılmıştır. Öğrencilerin bazı tanımlayıcı özelliklerinin HÖKUYT Ölçeği puanına etkisi ise Çoklu Lineer Regresyon analizi ile incelenmiştir. Ayrıca, ölçeğin güvenilirliğini değerlendirmede Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular

Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması $21,0 \pm 2,0$ olup akademik not ortalaması $3,0 \pm 0,5$ 'dir. Öğrencilerin %78,3'ü kız ve %26,3'ü dördüncü sınıfta eğitim görmektedir. Öğrencilerin %94,3'ü, çalışmadığını beyan etmiş ve %75,8'i hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olduğunu bildirmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin HÖKUYT Ölçeği toplam puan ortalaması $104,57 \pm 16,83$, klinik uygulamalara yönelik inanç ve beklenti alt boyut puan ortalaması $35,10 \pm 5,38$, klinik uygulamalara yönelik olumlu (pozitif) yaklaşım alt boyut puan ortalaması $24,95 \pm 6,24$, klinik uygulamalara yönelik olumsuz (negatif) yaklaşım alt boyut puan ortalaması $28,35 \pm 7,13$ ve kişisel gelişim alt boyut puan ortalaması $16,15 \pm 3,09$ olarak tespit edilmiştir (Tablo 2).

Öğrencilerin demografik özellikleri ile HÖKUYT ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları karşılaştırıldığında kız öğrencilerin HÖKUYT ölçeği toplam ($t=7,398$; $p<0,001$) ile klinik uygulamalara yönelik inanç ve beklenti ($t=6,270$; $p<0,001$), klinik uygulamalara yönelik olumlu (pozitif) yaklaşım ($t=2,805$; $p=0,005$), klinik uygulamalara yönelik olumsuz (negatif) yaklaşım ($t=7,643$; $p<0,001$) ve kişisel gelişim ($t=4,328$; $p<0,001$) alt boyut puan ortalamalarının erkek öğrencilerden daha yüksek olması istatistiksel olarak anlamlıdır. Ayrıca Hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olan öğrencilerin HÖKUYT ölçeği toplam ($t=12,064$; $p<0,001$) ile klinik uygulamalara yönelik inanç ve beklenti ($t=6,828$; $p<0,001$), klinik uygulamalara yönelik olumlu (pozitif) yaklaşım ($t=9,570$; $p<0,001$), klinik uygulamalara yönelik olumsuz (negatif) yaklaşım

Tablo 1. Öğrenci Hemşirelerinin Demografik Özellikleri		
Demografik Özellikler		
	n	Ort.±SS
Yaş	558	21,0±2,0
Akademik not ortalaması	558	3,0±0,5
Cinsiyet	n	%
Kız	437	78,3
Erkek	121	21,7
Sınıf		
1	140	25,1
2	137	24,6
3	134	24,0
4	147	26,3
Çalışma durumu		
Evet	32	5,7
Hayır	526	94,3
Hemşirelik bölümünde okumaktan memnuniyet durumu		
Evet	423	75,8
Hayır	135	24,2

Tablo 2. Öğrenci Hemşirelerin HÖKUYT Ölçeği Puan Ortalamaları					
Toplam Ölçek ve Alt Boyutları	Ort.	SS	Med.	Min.	Maks.
KUY İnanç ve Beklenti	35,10	5,38	36,50	8	40
KUY Olumlu (Pozitif) Yaklaşım	24,95	6,24	25,00	7	35
KUY Olumsuz (Negatif) Yaklaşım	28,35	7,13	30,00	7	35
Kişisel Gelişim	16,15	3,09	16,00	4	20
HÖKUYT Ölçeği Toplam	104,57	16,83	105.50	31	130
*KUY: Klinik Uygulamalara Yönelik, HÖKUYT: Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum					

($t=8,500$; $p<0,001$) ve kişisel gelişim ($t=9,927$; $p<0,001$) alt boyut puan ortalamalarının memnun olmayan öğrencilerden daha yüksek olması istatistiksel olarak anlamlıdır ($p<0,01$). Öğrencilerin sınıfı, çalışma durumu ile HÖKUYT ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 3).

Öğrencilerin akademik not ortalamaları ile HÖKUYT ölçeği toplam ($r=0,350$; $p<0,001$), klinik uygulamalara yönelik inanç ve beklenti ($r=0,287$; $p<0,001$) ve klinik uygulamalara yönelik olumsuz (negatif) yaklaşım ($r=0,321$; $p<0,001$) alt boyut puan ortalamaları arasında zayıf ve klinik uygulamalara yönelik olumlu

(pozitif) yaklaşım ($r=0,205$; $p<0,001$) ile kişisel gelişim ($r=0,251$; $p<0,001$) alt boyut puan ortalamaları arasında çok zayıf seviyede pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunmuştur ($p<0,001$) (Tablo 3). Öğrencilerin yaş ortalaması ile HÖKUYT ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında ise istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 4).

Karşılaştırmalı ve ilişki arayıcı analizlerde anlamlı fark/ilişki yaratan değişkenlerin HÖKUYT Ölçeği puanları üzerindeki etkisi incelendiğinde; oluşturulan regresyon modelinin anlamlı olduğu saptanmış ($F=81,959$; $p<0,001$) ve toplamda öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerinin Demografik Özellikleri ile HÖKUYT Ölçeği Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Öğrencilerin Özellikleri	n	HÖKUYT Ölçeği Toplam	KUY İnanç ve Beklenti	KUY Olumlu (Pozitif) Yaklaşım	KUY Olumsuz (Negatif) Yaklaşım	Kişisel Gelişim
Cinsiyet		Ort.±SS	Ort ±SS	Ort ±SS	Ort.±SS	Ort.±SS
Kız	437	107,22±16,25	35,83±5,04	25,34±6,28	29,59±6,51	16,45±3,07
Erkek	121	95,00±15,44	32,47±5,77	23,55±5,94	23,87±7,49	15,09±2,95
t=		7,398	6,270	2,805	7,643	4,328
p=		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Sınıf						
1	140	105,24±19,57	35,03±6,02	25,70±7,18	28,38±7,53	16,11±3,64
2	137	104,48±17,03	34,30±6,27	25,43±5,11	28,62±7,10	16,10±3,06
3	134	103,05±13,56	35,24±4,17	24,04±5,72	27,72±6,90	16,03±2,42
4	147	105,42±16,60	35,78±4,73	24,61±6,62	28,65±6,99	16,36±3,11
ANOVA=		0,565	1,843	2,051	0,506	0,298
p=		0,639	0,138	0,106	0,679	0,827
Çalışma durumu						
Evet	32	103,93±17,72	35,93±4,44	25,40±7,70	26,78±8,83	15,81±4,04
Hayır	526	104,61±16,80	35,05±5,43	24,92±6,15	28,45±7,01	16,18±3,02
t=		-0,222	0,900	0,345	-1,051	-0,506
p=		0,825	0,368	0,733	0,301	0,616
Hemşirelik bölümünde okumaktan memnuniyet						
Evet	423	108,90±15,11	36,06±4,71	26,28±5,79	29,72±6,72	16,83±2,80
Hayır	135	91,01±14,64	32,09±6,20	20,80±5,79	24,08±6,68	14,03±3,01
t=		12,064	6,828	9,570	8,500	9,927
p=		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
*KUY: Klinik Uygulamalara Yönelik, HÖKUYT: Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum						

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerinin Demografik Özellikleri ile HÖKUYT Ölçeği Puan Ortalamaları Arasında Korelasyon Analizi

		HÖKUYT Ölçeği Toplam	KUY İnanç ve Beklenti	KUY Olumlu (Pozitif) Yaklaşım	KUY Olumsuz (Negatif) Yaklaşım	Kişisel Gelişim
Yaş	r	0,001	0,043	-0,023	-0,012	0,007
	p	0,972	0,315	0,587	0,784	0,865
Akademik not ortalaması	r	0,350*	0,287*	0,205*	0,321*	0,251*
	p	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001	<0,001

*<0,01; Pearson Korelasyon Analizi, KUY: Klinik Uygulamalara Yönelik, HÖKUYT: Hemşirelik Öğrencileri için Klinik Uygulamalara Yönelik Tutum

Tablo 5. Öğrencilerin Bazı Tanıtıcı Özelliklerinin Toplam HÖKUYT Ölçeği Düzeyi Üzerine Etkisi

Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri	Standart Edilmemiş Katsayılar		Standart Edilmiş Katsayılar	t	p	%95 Güven Aralığı	
	B	SE	β			Alt	Üst
Sabit	66,316	3,440		19,280	<0,001	59,559	73,072
Cinsiyet (Kız)	8,244	1,482	0,202	5,562	<0,001	5,333	11,155
Akademik not ortalaması	6,760	1,150	0,218	5,879	<0,001	4,502	9,019
Hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olma	14,732	1,437	0,375	10,250	<0,001	11,909	17,556
*Bağımlı Değişken= HÖKUYT Toplam, R=0,554; R ² =0,307; F=81,959; p<0,001; Durbin Watson Değeri=1,846							

tutumlarını ilgili bağımsız değişkenler %30,7 ile açıklamıştır (R²=0,307). Öğrencilerin toplamda klinik uygulamaya yönelik tutumlarını; sırasıyla hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olma (β =0,375), akademik not ortalaması (β =0,218) ve kız öğrenci olma (β =0,202) pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı şekilde etkilemiştir (p<0,001) (Tablo 5).

Tartışma

Hemşirelik eğitimi teorik ve uygulamalı eğitim süreçlerini içerir. Klinik eğitim hemşirelik eğitiminin temelidir (16). Klinik uygulama, hemşirelik bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla sınıfta öğrenilen hemşirelik teorilerini doğrudan uygulama fırsatı sağlar (17). Bu anlamda hemşirelik öğrencilerinin profesyonel olarak doğru şekilde gelişmeleri, gerekli bilgi ve becerileri edinmeleri için klinik uygulama kritik öneme sahiptir (18). Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının değerlendirildiği bu çalışmada öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının olumlu olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu literatür ile benzerlik göstermektedir (19-21). Hemşirelik ve Ebelik öğrencilerinin klinik uygulamaya yönelik tutumlarını ve bununla ilişkili faktörleri değerlendirmek amacıyla yapılan bir çalışmada da klinik uygulamaya yönelik olumlu tutum yaygınlığı %42,9 olarak bulunmuştur (7). Ayrıca Erbuğa ve Karakurt (2024) hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamaya yönelik tutumlarını orta düzeyde (22) ve ortalamanın üzerinde (23,24) bulmuştur. Literatürle uyumlu olan bu sonuç beklenen bir sonuçtur. Çünkü bu sonuç; öğrencilerin klinik uygulama öncesinde eğitim kurumunda ve hastanede düzenlenen

oryantasyon programlarına katılmaları, uygulama sürecinde öğretim elemanları veya rehber hemşireler tarafından yönlendirilmeleri ve klinik ortamda eğitimcilere kolay erişimleri gibi destekleyici uygulamalardan kaynaklanmış olabilir.

Bu çalışmada hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olan öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının memnun olmayanlara göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada da öğrencilerde hemşirelik mesleğine ilişkin olumlu tutum arttıkça klinik uygulamaya yönelik olumlu tutumlarının da arttığı saptanmıştır. Ayrıca aynı çalışmada klinik uygulama tutumlarının bölümden memnun olan öğrencilerde kısmen memnun olanlara ve kısmen memnun olan öğrencilerin ise memnun olmayanlara göre daha olumlu olduğu bulunmuştur (22). Literatürle uyumlu olan bu sonuç olumlu tutum geliştiren bireylerin olumlu duygular ve davranışlar geliştirmesi ile açıklanabilir. Bir başka deyişle hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olan öğrencilerin uygulamaya daha istekli çıkmaları ve hemşirelik mesleği ile ilgili görevler için olumlu tutum sergilemeleri klinik uygulamaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerini de sağlamış olabilir.

Geleneksel olarak kadınlara atfedilen hemşirelik, günümüzde artık erkeklerin de içinde yer aldığı bir meslektir. Erkekler de hemşireliği yoğun bir biçimde seçmekte ve sayıları her geçen gün daha da artarak devam etmektedir. Aynı meslekte çalışan kadınlar ve erkeklerin hemşirelikle ilgili benzer tutumlar geliştirmeleri beklenen bir durumdur. Bu çalışmada kız ve

erkek öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik olumlu tutuma sahip olduğu ve kız öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu bulunmuştur. Hemşirelik öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada da kız öğrencilerin hemşireliğe ilişkin tutumları erkeklerden daha olumlu bulunmuştur (25). Bu durumu hemşirelik bölümünde okuyan kız öğrencilerin erkeklere göre mesleki değerler ve profesyonelliğe yönelik daha olumlu tutuma sahip olması (26), hemşireliğe yönelik tutumlarının erkeklerden daha olumlu olması (25) ve kadın öğrencilerin hemşirelik imajlarının daha olumlu olması (27) etkilemiş olabilir. Ayrıca hemşireliğin toplumsal algı açısından hala bir kadın mesleği olarak görülmesine rağmen günümüzde erkek hemşirelerin de bu alanda giderek daha fazla yer alması ile mesleğe dair algıların ve tutumların olumlu yönde etkilendiği düşünülmektedir.

Mesleğe ve klinik uygulamaya ilişkin tutumların meslekte profesyonel tutumlar sergileme, mesleki imaj ile hem akademik hem de klinik başarı üzerinde olumlu etkileri vurgulanmaktadır (28,29). Bu çalışmada akademik not ortalaması yüksek olan öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının diğerlerine göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir. Yapılan bir çalışmada, genel akademik not ortalaması 2,6'nın üstünde olanların altında olanlara göre klinik uygulamaya yönelik tutumları daha olumlu bulunmuştur (21). Bir başka çalışmada ise mesleğe yönelik tutum öğrencilerin akademik başarı algısına göre değişim göstermezken, kendilerini klinik alanda daha başarılı bulan öğrencilerin klinik uygulama tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır (22). Ayrıca bu çalışmada akademik not ortalaması ile mesleğe ve klinik uygulamaya ilişkin tutumları arasındaki pozitif ilişki ($r=0,350$) bulunmuştur. Bu durum akademik olarak daha başarılı öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik daha olumlu bir genel tutum geliştirdiğini (30) desteklemektedir. Literatürle de uyumlu olan bu çalışma bulguları mesleğe ve klinik uygulamaya ilişkin tutumların akademik başarı ile bağlantılı olduğu ve olumlu tutumun başarıyı da olumlu yönde etkilediği söylenebilir.

Bununla birlikte bu çalışmada yapılan çoklu regresyon analizi sonucunda, öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının

%30,7'sinin hemşirelik bölümünde okumaktan memnuniyet, akademik not ortalaması ve kadın cinsiyet tarafından açıklandığı belirlenmiştir. Bu bulgular, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının çok boyutlu yapısını destekler niteliktedir. Özellikle hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olmanın ($\beta=0,375$) en güçlü yordayıcı olarak belirlenmesi, öğrencilerin mesleği isteyerek seçmelerinin ve mesleğe yönelik olumlu algılarının klinik uygulamalara yansıdığını göstermektedir. Bu durum, mesleki motivasyon ve bağlılığın klinik öğrenme sürecinde belirleyici bir rol oynadığını (31) ortaya koymaktadır. Akademik not ortalamasının ($\beta=0,218$) tutumlar üzerindeki pozitif etkisi ise, akademik olarak daha başarılı öğrencilerin klinik performanslarını olumlu yönde etkileyerek (32) öğrenme fırsatlarını daha etkin değerlendirdiklerini düşündürmektedir. Benzer şekilde, kız öğrencilerin ($\beta=0,202$) klinik uygulamalara yönelik daha olumlu tutum sergilemesi, hemşirelik mesleğinin toplumsal cinsiyet rolleriyle olan ilişkisi ve kadın öğrencilerin mesleki rolü daha fazla benimsemesi (33) ile açıklanabilir. Modelin açıklayıcılık düzeyinin %30,7 ($R^2=0,307$) olması, klinik uygulamalara yönelik tutumların önemli bir kısmının açıklandığını, ancak aynı zamanda bireysel, eğitsel ve çevresel başka faktörlerin de etkili olabileceğini göstermektedir. Bu bulgular doğrultusunda, öğrencilerin mesleki memnuniyetlerini artırmaya, akademik başarılarını desteklemeye ve farklı öğrenci gruplarının ihtiyaçlarını gözetken eğitim stratejileri geliştirmeye yönelik girişimlerin önemli olduğu söylenebilir.

Araştırmmanın Sınırlılıkları

Araştırma, bir devlet üniversitenin hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin görüşleri ile sınırlıdır.

Sonuç

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının olumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Kız öğrencilerin, not ortalaması yüksek olanların ve hemşirelik bölümünde okumaktan memnun olan öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu saptanmıştır. Bu bulgular, öğrenci özelliklerinin ve motivasyonlarının klinik uygulamalara yönelik tutumlarını etkileyebileceğini göstermektedir.

Bu nedenle klinik uygulamalara yönelik olumlu tutumları artırmak için bireysel farklılıkları dikkate alan eğitim programlarının oluşturulması, öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik memnuniyetlerini ve motivasyonlarını artırmaya yönelik etkinliklerin düzenlenmesi, cinsiyet ve bireysel özelliklere yönelik özel yaklaşımlar benimsenerek erkek öğrencilerin tutumlarının iyileştirilmesi hedeflenmeli ve gelecekte yapılacak araştırmalar, tutumları etkileyen diğer faktörlere odaklanmalıdır. Ayrıca uygulama öncesinde oryantasyon programları yapılmalı, uygulama süresince öğrencinin soru sorabildiği, hata yapmaktan korkmadığı, güvenli ve destekleyici bir öğrenme iklimi oluşturulmalıdır. Bununla birlikte etkin ve destekleyici klinik rehberlik (mentorluk), olumlu rol modellik sağlanmalıdır. Sonuç olarak, öğrencilerin klinik uygulamalara yönelik olumlu tutumlarının desteklenmesi, hemşirelik eğitim kalitesinin artırılmasına ve nitelikli hemşirelerin yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Teşekkürler

Değerli zamanlarını ayırıp çalışmaya katılan öğrencilerimize teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması Beyanı

Yazarların herhangi bir çıkarıya dayalı ilişkisi yoktur.

Araştırma Desteği

Çalışmayı maddi olarak destekleyen kişi/kuruluş yoktur.

Beyanlar

Çalışma herhangi bir kongrede sunulmamıştır.

İletişim: Kadriye Özkol Kılınç

E-Posta: kadriyeozkol@gmail.com

Kaynaklar

1. Goers J, Humphrey K, Oja K, Mulkey D. Bridging the experience-complexity gap with longitudinal clinical placements. *Nursing Outlook*, 2024;72(5):1-7. doi: 10.1016/j.outlook.2024.102221
2. Rana A, Rizvi N, Maqbool H, Siaity E. Undergraduate nursing students' satisfaction level with their clinical learning experiences in multan, Pakistan. *National Journal of Health Sciences*, 2024;9:39-43. doi: 10.21089/njhs.91.0039
3. Anyango E, Ngune I, Brown J, Adama E. "I changed my mind after my placement": The influence of clinical placement environment on career choices of final-year pre-registration nurses. *Collegian*, 2024;31:69-76. doi: 10.1016/j.colegn.2023.11.004
4. Derso Y, Adisu M, Kitaw T, Dadi H, Beriso H, Abebe W, Habtie T, Tigabu D, Munie M, Gessesse A, Hiwot A. Clinical practice competency and associated factors among midwifery and nursing students in Ethiopia: A systematic review and meta-analysis. *Nursing Open*, 2026;13(2):1-13. doi: 10.1002/nop2.70413
5. Lin H, Yang Q, Sun X, Ren Y, Wang S. Effect of clinical learning environment on professional identity in intern nursing students: A parallel multivariable mediation model. *Work*, 2025;82(1):78-88. doi: 10.1177/10519815251336910
6. World Health Organization. Global strategic directions for strengthening nursing and midwifery 2016-2020. Geneva: World Health Organization, 2016.
7. Aragaw Y, Sinishaw W, Daba W, Mekie M. Attitude of nursing and midwifery students towards clinical practice and its associated factors in Northwest Ethiopia: A cross-sectional study. *BMC Research Notes*, 2019;12:1-6. doi: 10.1186/s13104-019-4230-3
8. Kalyani MN, Jamshidi N, Molazem Z, Torabizadeh C, Sharif F. How do nursing students experience the clinical learning environment and respond to their experiences? A qualitative study. *BMJ Open*, 2019;9:1-8. doi: 10.1136/bmjopen-2018-028052
9. Gümüşler Başaran A, Albayrak Ö, Berber K. Hemşirelik bölümü birinci sınıf öğrencilerinin klinik uygulama öncesi kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Selçuk Sağlık Dergisi*, 2022;3(1):1-16.
10. Köse Tosunöz İ, Güngör S, Öztunç G. İlk klinik uygulama öncesi yaşanan kaygı: Hemşirelik öğrencileri örneği. *YÖBU Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2021;2(1):14-21.
11. Dong C, Xia L, Zhao C, Zhang X, He J, Zhang G, Zhang J. Prospective association between perceived stress and anxiety among nursing college students: the moderating roles of career adaptability and professional

- commitment. BMC Psychiatry, 2023;23:1-10. doi: 10.1186/s12888-023-04887-6.
12. Vo T, Chiu H, Chuang Y, Huang H. Prevalence of stress and anxiety among nursing students. Nurse Educator, 2022;48(3):E90-5. doi: 10.1097/nne.0000000000001343
13. Büyükbayram Z, Ayık DB. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik eğitimi ile ilgili stres düzeylerinin belirlenmesi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 2020;4(2):90-9. doi: 10.46237/amusbfd.562097
14. Aksoy B, Gurdogan EP, Kinici E. The effect of clinical learning environment on occupational risk perception of nursing students: A cross-sectional study, International Journal of Caring Sciences, 2022;15(1):530-538.
15. Akdeniz Uysal D, Yeşil Bayülgen, M. Hemşirelik öğrencileri için klinik uygulamalara yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi, 2022;5(2):1-9. doi: 10.53493/avryasbd.971359
16. Günay U, Kılınç G. The transfer of theoretical knowledge to clinical practice by nursing students and the difficulties they experience: A qualitative study. Nurse Education Today, 2018;65:81-6. doi: 10.1016/j.nedt.2018.02.031
17. Ha EH. Attitudes toward clinical practice in undergraduate nursing students: AQ methodology study. Nurse Education Today, 2015;35(6):733-9. doi: 10.1016/j.nedt.2015.01.013
18. Suarez-Garcia JM, Maestro-Gonzalez A, Zuazua-Rico D, Sánchez-Zaballos M, Mosteiro-Diaz MP. Stressors for Spanish nursing students in clinical practice. Nurse Education Today, 2018;64:16-20. doi: 10.1016/j.nedt.2018.02.001
19. Gürlek Kısacık Ö, Özdaş Gündoğan A, Sönmez M. Attitudes of Turkish nursing students toward clinical practices and factors influencing positive learning: A crosssectional study. Yükseköğretim Dergisi, 2026;16(1):159-74. doi: 10.53478/yuksekogretim.1666623
20. Özer AB, Deniz R, Güven S, Çakan, G. Hemşirelik öğrencilerinin klinik stresör algısının klinik uygulamalara yönelik tutumlarına etkisi. Avrasya Sağlık Bilimleri Dergisi, 2026;2:1-14. doi: 10.53493/avryasbd.1749049
21. Bircan Ö, Ak B, Irmak B. Hemşirelik öğrencilerinin akademik öz yeterlilik, klinik karar verme düzeyi ve klinik uygulamalara yönelik tutumları. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 2025;12(1):117-29. doi: 10.54304/SHYD.2025.58966
22. Erbuğa E, Karakurt P. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ve klinik uygulamaya yönelik tutumlarının incelenmesi. Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 2024;1(1):1-22.
23. Burgaz Kinas S, Bilgiç Ş, Paslı Gürdoğan E. The relationship between nursing students' communication skills and their attitudes toward clinical practice: A descriptive and correlational study. Mediterr Nurs Midwifery 2025;5(1):53-61 doi: 10.4274/MNM.2024.24234
24. Öner U, Erol A, Özbay H, Dinç M. Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamalara yönelik tutumlarının algılanan stres, biyo-psiko-sosyal yanıt ve stresle baş etme davranışlarına etkisi. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 2025;12(2):259-68. doi: 10.54304/SHYD.2025.82195
25. Çeçen S, Lafçı D, Yıldız E. Hemşirelik bölümü öğrencilerinin mesleki kişilik tipleri ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Sağlık Akademisyenleri Dergisi, 2020;7(3):169-74.
26. Peksoy S, Şahin S, Demirhan S, Kaplan S. Hemşirelik öğrencilerinde profesyonellik algısı ve mesleki değerlere bağlılık arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi, 2020;7(2):104-12. doi: 10.31125/hunhemsire.763138
27. Seval M, Sönemez M. Hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları ve imaj algıları arasındaki ilişki. Sağlık Akademisi Kastamonu, 2020;5(1):19-36. doi: 10.25279/sak.481182
28. Zengin Aydın L, Büyükbayram Z. Hemşirelerin mesleki tutumlarına göre bireyselleştirilmiş bakım algıları. Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi, 2020;12(2):198-206. doi: 10.5336/nurses.2019-71122
29. Tarhan G, Kılıç D, Yıldız E. Hemşirelerin mesleğe yönelik tutumları ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Gülhane Tıp Dergisi, 2016;58:411-6. doi: 10.5455/gulhane.176909

30. Türker E, Bulut ÖÜ. Academic self-efficacy and attitudes to clinical practices of nursing students. Lokman Hekim Health Sci 2023;3(3):201-10. doi: 10.14744/lhhs.2023.90001
31. Ying W, Mingxuan L, Qian Z, Shuxian Z, Yufang G, Kefang W. The mediating role of professional commitment between the clinical learning environment and learning engagement of nursing students in clinical practice: A cross-sectional study. Nurse Education Today, 2023;121:1-7. doi: 10.1016/j.nedt.2022.105677
32. Okuroğlu G. Hemşirelik öğrencilerinin klinik performanslarına ilişkin öz yeterliklerinin akademik öz yeterlikleri ve akademik başarıları ile ilişkisi: Tanımlayıcı araştırma. Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi, 2022;14(1):125-31. doi: 10.5336/nurses.2021-83326
33. Prosen M. Nursing students' perception of gender-defined roles in nursing: A qualitative descriptive study. BMC Nursing, 2022;21:1-11. doi: 10.1186/s12912-022-00876-4